చిరుత

నాగభూషణం ఆ రోజు నల్లటి సూటు ధరించాడు. కారుని ఓ పక్కగా పార్కుచేసి, కారులోంచి దిగి, నెమ్మదిగా అడుగులు వేస్తూ, ఏడుపులు, ఆర్తనాదాలు వినవస్తున్న ఇంటివేపు నడిచాడు. మెల్లని అతని నడకలో ఎంత దాచుకుందామన్నా దాగని హుందాతనం గోచరం అవుతూంది. కొద్ది దూరం లోంచి అతణ్ణి చూసినదే తడవుగా వసారాలో విషాద వదనాలతో ఆసీనులయిన వాళ్ళందరూ లేచి నిలుచుని అతడికి దారి ఇచ్చేందుకు సిద్ధమయారు. నాగభూషణం వినమ్రతతో బూట్లు విప్పి, జాగ్రత్తగా అడుగులు వేస్తూ, ఇంట్లో ప్రవేశించాడు. నాగరాజు భౌతికదేహం చుట్టూ అతడి భార్య, పెద్ద కూతురు, ఒక్కగా నొక్క కొడుకు విషాదమూర్తులై కూర్చున్నారు. అతడికి పరిచయం లేని ఇతర బంధు మిత్రులూ ఉన్నారు. వైధవ్యం ప్రాప్తించిన కాంతమ్మ అతణ్ణి చూసి భోరున ఏడ్చింది. కూతురు భుజాల పైన ముఖం ఆన్చి. చాలా సేపు ఆమె అలాగే రోదిస్తూ ఉండిపోయింది. నాగభూషణం నేలమీద చూపు నిలిపి, నిశ్శబ్దంగా నిలుచున్నాడు. మరి కొద్దిసేపు తరవాత, ఏడుపులు కొంతవరకు అణగారిన తరవాత అతడు తల పైకెత్తి మిత్రుడి ముఖంలోకి నిశ్చలంగా చూశాడు. నాగరాజు ముఖం చూసి అతడికి అలివికాని ఆశ్చర్యం కలిగింది. 'ఏమి టా ముఖవర్చస్సు? ముఖంలోని ఆ నిండుదనం ఎందుకు?' నాగభూషణం కనురెప్పలు వాల్చకుండా మరింత పరీక్షగా చూశాడు. నాగరాజు ముఖంలో జ్యోతిలా ఒక భావం వెలసి అతడిని పలకరించినట్లయింది.

"ఓయ్, మిత్రమా! వచ్చావా? నువ్వు గృహోన్ముఖుడవయే ముందు ఒక్కటి చెప్పనియ్యి. ఈ ప్రపంచంలో నాకు అప్పగించబడ్డ విధుల్ని పూర్తిగా కాకపోయినా కొంతవరకు అయినా సవ్యంగానే నెరవేర్చానని తలపోస్తున్నాను. ఏమంటావు? ఒప్పుకుంటావా?" అని ప్రశ్నిస్తున్నట్లు కనిపించింది నాగరాజు ముఖం. చెపుతూ చెపుతూ మధ్యలో ప్రశ్నలు వేసే మిత్రుడి సంభాషణ నాగభూషణానికి జ్ఞాపకం వచ్చింది. ఎందుకోగాని శాశ్వతంగా మౌనముద్ర వహించిన మిత్రుణ్ణి చూసి నాగభూషణానికి దుఃఖం ఇసుమంతకూడా కలగలేదు. ఇది అతడికే ఆశ్చర్యం కలిగించింది. ఎన్నాళ్ళ సన్నిహిత సంబంధం! వాడని తీగెలా విస్తరిస్తూ వచ్చిన స్నేహానుబంధం

ఎప్పటిదని! బావిలో జారిపడ్డ తీగలా అతడు చాలా సేపు గింగిల తన్నుకున్నాడు.

'ఏం చేస్తాం లే! ఎవరి మనస్తత్త్వం వాళ్ళది! ఏడవటం నాకు చేతకాదు. అసలు ఉద్వేగాలని అణుచుకోలేని వాళ్ళంటే నాకు మొదట్నించీ అసహ్యం!' నాగభూషణం మనసులో సరిపెట్టుకొని చేతి రుమాలుతో ముఖం ఓసారి తుడుచుకొని, కడసారి మిత్రుడి ముఖం మరోసారి చూడాలన్న తలంపును చంపుకొని మౌనంగా ఆ గదినుండి నిష్క్రమించాడు. నాగరాజు గత చరిత్ర గురించీ, అతని కుటుంబం లోని ప్రస్తుత స్థితిగతుల గురించీ తర్కిస్తూ కూర్చున్న బంధుజనం పక్కగా మనుషులు చప్పున లేచి నాగభూషణానికి దారి ఇచ్చారు. అంతవరకూ నాగభూషణం నోరు తెరవలేదన్న మాటేగాని, అతడి మనసులో ఒక ఆలోచన గట్టిగా కదులుతూనే ఉంది. నాగరాజు బ్రతికి ఉండగా తన సహాయాన్ని ఆశించడమో, అర్థించడమో ఏ నాడూ చేయలేదు. అది అతడి మనస్తత్త్వం. తనకు వాడి నుండి ఎటువంటి సహాయం కావలిసివచ్చినా అది తను నిస్సంకోచంగా పొందేవాడు. ఆ చొరవ తన కుంది కాని, అది వాడికి మొదట్నించీ లేదు. నేర్చుకోమని తిట్టి పోసినా నేర్చుకోలేదు. ఇప్పుడు వాడి అడ్డు ఎటూ లేదు కాబట్టి, వాడి కుటుంబానికి తను కచ్చితంగా చేయాలి!

నాగభూషణం కారు సీట్లో కూర్చున్న తరవాత మరొక ఆలోచన వచ్చింది. కారు స్టార్టు చేయకుండానే అతడు ఆలోచించాడు. ఇప్పుడు నాగరాజు దేహాన్ని ఏం చేస్తారు? కాల్చేస్తారు. కాకపోతే భూమిలో గొయ్యి తవ్వి పాతేస్తారు. అంతటితో నాగరాజు మాటలకీ, మందలింపులకీ, గలగల నవ్వులకీ శాశ్వత సమాధి! ఇట్ ఈజ్ ది ఎండ్! అతడు కారు స్టార్టు చేసి రోడ్డుమీదకు చూపులు సారించి చూశాడు. అతడికి రోడ్డుమీద జనం అస్పష్టంగా, మసకగా కనిపించారు. జేబురుమాలుతో కళ్ళు తుడుచుకుని, కారుని పోనిచ్చాడు.

* * *

కళ్ళు తేరుకున్న తరవాత నాగభూషణం తిన్నగా డాబామీదకు వెళ్ళిపోయాడు. అక్కడ పేరాపెట్ నిలబడి, కొన్ని క్షణాలు కళ్ళు మూసుకుని మౌనంగా ఉండి పోయాడు. కల్లోలితమైన సముద్రంలా తయారయిన మస్తిష్కాన్ని అదుపులో పెట్టే మార్గం గురించి అతడు ఆలోచించసాగాడు. మనసు ఎప్పుడు గతి తప్పినా— క్షణంలో నిలదొక్కుకోగల సామర్థ్యం అతడికి అమితంగా ఉంది. గుండెల్లో

చేరుకుపోయే ఒరువుని, రవి కిరణాల స్పర్శకు కరిగిపోయే మంచుగడ్డలా తన రసాత్మక హృదయంతో పటాపంచలు చేస్తుంటాడు. భగభగ మండే ఆత్మక్షోభను చల్లార్చాలనే ప్రయత్నంతో కొందరు సుందర పదగుంభనతో పద్యాలు వ్రాయ నారంభిస్తారు. మరికొందరు భక్తి పారవశ్యంతో కీర్తనలు పాడతారు. ఇంకా కొందరు ప్రశాంతతను వెతుకుతూ ఆశ్రమాలు చేరుకుంటారు. ఇటువంటివి అతడెప్పుడూ చేయలేదు. అందుకే అతడు — ధ్యాననిష్ఠ నుండి కళ్ళు తెరిచిన తపోధనుడిలా కనురెప్పల్ని అరమోడ్చి, గుమ్మం దగ్గర చూపు నిలిపి చూశాడు. ఆ చూపునూ, ఆ చూపులో వ్యక్తమయిన ఆదేశాన్నీ అర్థం చేసుకున్న

నిండుగా పీల్చి వదిలాడు. చివుళ్ళేస్తున్న పచ్చటి చెట్లవేపు కొంతసేపు— ఆ తరవాత అనంత నీలాంబర వాహినిలోకి కొంతసేపు మూగగా చూస్తూండిపోయాడు.

మై గాడ్! ఎంతటి మార్పు! జీవితంలో మార్పు. ఆలోచనా పథంలో మార్పు. దృష్టిలో మార్పు. చివరకు శరీరంలో ఎంతటి మార్పు! ఒకనాడు తను మధువుని ఎలా గుటకలు వేసుకుంటూ మింగేవాడని! తన ప్రయత్నం లేకుండానే త్రాగుడు తనలోని మంటని చల్లార్చేది. గతం నుండి దూరం చేసి, మధురమైన, మత్తైన మగతలోకి తోసి, తన్ను నిద్రపుచ్చేది. నవనాడుల్నీ ఉత్తేజపరిచి, మనసుని మైకంతో ముంచెత్తి, సుందర

కాకుండా, కడుపులోకూడా మంట ప్రారంభమయింది. ఒకనాడు తన చేత ఈ త్రాగుడు మానిపించాలని నాగరాజు ఎంత కష్టపడ్డాడని! ఒకవేళ వాడి ప్రయత్నం సఫలమయినా, తన కేదో గొప్ప మంచి జరిగిపోయేది లేదనే తన అభిప్రాయం. మంట, బాధ మాత్రం తప్పకుండా ఏదో రూపంలో మిగిలే ఉంటాయని తనకు తెలుసు. ఈ త్రాగుడు నుండి తనను దూరంగా ఉంచాలని నాగరాజు మాటిమాటికీ ఒక కథను చెప్పుతూండేవాడు. భలే ఆవేశంతో చెప్పేవాడు. ఎందుకంటే, ఆ కథ గాంధి మహాత్ముడే స్వయంగా చెప్పాడట.

"సద్వర్తనుడూ, పవిత్రుడూ అయిన ఒక మహాముని అడవిలో ఓ మూల

కాళి

ఫొటో—ఎస్. ముత్యాలరెడ్డి (మద్రాసు)

నౌకరు ఎటువంటి అలికిడీ చేయకుండా రిఫ్రిజిరేటర్ తెరిచి, ట్రేలో ఒక కొత్త బాటిల్, రెండు సోడాబాటిల్స్ ఉంచి, భక్తిపూర్వకంగా నాగభూషణం ముందు ఉంచాడు. రెంటినీ సమపాళ్ళలో గ్లాసులో పోసుకుని, ఒక గుక్కను త్రాగి, గ్లాసుని కింద ఉంచేశాడు. రెండవ సారి పెదాల దగ్గరకు తెచ్చుకునేందుకు అతడికి కొంచెం సేపు పట్టింది. అతడు మూడవ సారి మింగలేకపోయాడు. ట్రేని దూరంగా నెట్టి, డాబా నడవ దగ్గర కొచ్చి నిలుచున్నాడు. స్వచ్ఛమైన సాయంత్రపు గాలి నిమురుగా వీస్తూంది. ఇంటి ముందు తోటలో నుంచి రావటం వల్ల మలయమారుతం మధురంగా, పరిమళభరితంగా ఉంది. అతడు గాలిని ఓ సారి గుండెల

స్వాప్నిక జగత్తులో ఓలలాడించేది. వెనకటి శక్తి దాని కిప్పుడు లేదు. మళ్ళీ వస్తుందా? ఊహూఁ! ఇక రాదు. తనకు సునిశ్చితం. ఎంత ప్రయత్నించినా వెనకటిలా తను తాగలేకపోతున్నాడు. ప్రయత్నపూర్వకంగా కొంత తాగ గలిగినా, మునపటి కైపూ, ఉద్రేకపు పొంగూ కలగటం లేదు. సన్నటి తీక్ష్ణమైన మంట మాత్రం కడుపులో మిగులుతూంది. అవును! హృదయంలోనే

పొంగ్రేంకి
సుబ్రమణి

ప్రశాంతంగా జీవించేవాడు. అతణ్ణి ఎలాగో ఒకలా చెడు త్రోవ త్రొక్కించాలని ఒక దుర్మార్గుడు తీర్మానించుకున్నాడు. సరాసరి ఆ ఋషిపుంగవుడి చెంతకు చేరి, అతి నమ్రస్వభావుడై ఇలా విన్నవించాడు:

'మీ వంటి మహానుభావులకు ఆతిథ్యం ఇవ్వాలని ఎన్నాళ్ళనుంచో కోరుకుంటున్నాను. మీరు గాని నా కోరిక మన్నిస్తే నా జన్మ తరిస్తుంది.'

'ఏమిటి నీ ఆతిథ్యం?'

'మరేం లేదు. మీరు కోపగించుకోరు కదా?'

'లేదు.'

'నే నొక అందమైన ఆడదాన్ని తెచ్చాను. మీరు అనుభవించాలి!'

'ఛీ! తుచ్ఛుడా! ఎంతటి ఘోరమైన కోరిక నీది!'

'స్వామివారు ఆగ్రహం చెందరని ముందే సెలవిచ్చారు.'

'సరే! ఇంకొకటి చెప్పు.'

'మాంసం తినాలి. బాగా వేపుకొని తెచ్చాను.'

'పిల్లేదు.'

'అట్లాగయితే కనీసం ఇదైనా చేయండి' అని ఒక పసిపాపను ఋషి ముందు ఉంచి, పదునైన కత్తి అందించాడు.

'ఎందుకూ?'

'హత్య చేయండి. చూడాలనుంది.'

'శివ! శివ! శిశుహత్య ఎంత ఘోరం!'

'మరెలా, స్వామీ! మీరు ఒక్క కోరికా తీర్చనంటున్నారు. అలాగయితే నే నిక్కణ్ణించి కదిలేది లేదు. ఇది ఖాయం!'

'ఇవి తప్ప మరేదీ దొరకలేదా?'

'సరే, కనీసం ఇది కొంచెం పుచ్చుకోండి.'

'అదేమిటి?'

'మధువంటారు లెండి.'

'మధువా!'

'నా కోసం గుక్కెడు తీసుకోరూ?'

కపట భక్తుని దీనాలాపనకు హృదయం కరిగి ఋషిపుంగవుడు కొంచెం పుచ్చుకున్నాడు. ఇంకొంచెం అందిస్తే అదీ పుచ్చుకున్నాడు. అంతే! మనిషి పూర్తిగా మారిపోయాడు. స్వయంగా తనే మాంసం కూడా కావాలని అడిగాడు. మాంసం తినడం ముగించిన తరవాత అందమైన ఆడదాన్ని పంపించమన్నాడు. ఆ తరవాత దుర్మార్గుడు ఆదేశించినట్టు పసిపాపను కూడా హత్య చేశాడు.''

ఇది విని తను పకపక నవ్వేవాడు.

''పాపాలన్నిటికీ మధువే కారణమంటావు!''

''తప్పకుండా!''

''ఆ ఋషిపుంగవుడే కాదు— నువ్వు కూడా ఫూల్‌వని ఖాయం చేశావు!'' తను కొట్టి పడేసేవాడు.

నాగరాజు చెప్పేదానిలో వాస్తవం ఉందా? నాగభూషణానికి ఇప్పుడు ఉందనే తోస్తోంది. ఆ తలంపు ముల్లులా సూటిగా తాకి, లోపల కలుక్కుమంటూం దతడికి. జీవితం రక్తపు పొంగుతో పువ్వులంగా సాగిపోతున్నప్పుడు, యౌవనపు తొట్టుపాటులో గాలివాటంగా ఉన్నప్పుడు, మనిషి ఎప్పుడూ నిదానంగా, నిష్పక్షిక వీక్షణతో ఆలోచించేందుకు ఇష్టపడడేమో! చైతన్య స్థాయి తగ్గిన తరవాత, రక్తపు పొంగు చల్లారిన పిదప, ఆశలూ ఆకాంక్షలూ అనబడే ఇసుక

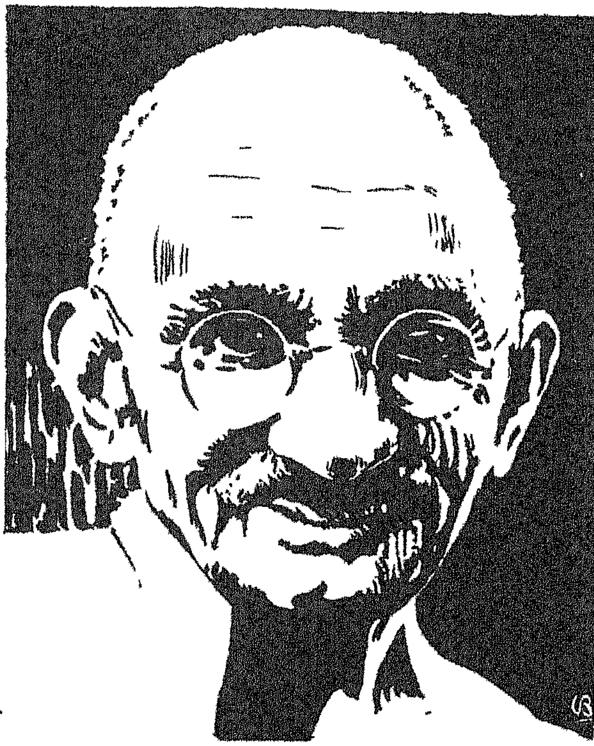

జాతిపిత జయంతి (అక్టోబర్.2)

చిత్రం—వి. వి. ఆచార్య

తెరటాలమండి బయట పడ్డ సమయాన మనిషి తన్ను గురించి ఆలోచించ నారంభిస్తాడు. ఏమో— జీవనసంధ్యలో తమకూడా ఆధ్యాత్మిక చింతనలో పడ్డాడేమో? నీరసం ఆవహించి, సర్వసారమూ కోల్పోయిన క్షతగాత్రుడిలా నాగభూషణం మెల్లగా అడుగులు వేస్తూ పడక గది చేరుకున్నాడు. మంచినీళ్లు కొంచెం తాగి అతడు ఒత్తిగిలి పడుకొని, మళ్లీ ఆలోచనా శృంఖల మధ్య బంధితుడైనాడు.

పెండ్లయిన మూడు సంవత్సరాలకు సరోజకు అబార్షన్ అయింది. శరీరారోగ్యం క్షీణించినట్టు కొట్టవచ్చినట్టు కనిపించింది. ఇది జరిగిన మరుసటి ఏడే ఇంకొకసారి అబార్షన్ జరిగింది. దానితో ఆమె ఆరోగ్యం పూర్తిగా దెబ్బ తింది. ఆమె మళ్లీ తేరుకునేందుకు తను అన్నీ చేశాడు. అవును— ఇందులో ఇసుమంత కూడా అబద్ధం లేదు. తను అన్నీ చేశాడు— ఒక్కటి తప్ప! వెనకటి ఆదరణను చూపించడం తప్ప, తను అన్ని ప్రయత్నాలూ చేశాడు. ఆమెతో మాట్లాడ్డం తగ్గించాడు. అలా మానెయ్యడం అమానుషమనే తలంపు అప్పట్లో తనకు ఒకసారికూడా కలగలేదు. సుఖ స్వాదనా సాధనం కోసం ఆతురత చూపుతూ వేరొక వైపు చూపు మళ్లించాడు. ఇది గమనించి నాగరాజు గట్టిగా మందలించాడు.

''పులికీ చిరుతకీ మధ్య పెద్ద తేడా ఉంది. అదేమిటో తెలుసా, భూషణం?''

వాడు ఎప్పుడూ చెప్పేది పూర్తిగా సూటిగా చెప్పి ముగించడు. ఎదుటి వారి బుర్ర పని చేస్తూందో లేదో పరీక్షించేందుకు మధ్య మధ్య ప్రశ్నలు వేసి, కళ్లలోకి తేరిపార చూస్తాడు.

''నాకు తెలవదు.'' ఈ జవాబు వాడు ఎదురుచూసినదే!

''పులి శాస్త్రీయమైన ఆటగాడు. వేటాడ్డంలో కడు నైపుణ్యాన్ని, అతి నాజూకుతనాన్ని కనబరుస్తుంది. ఆకలి కలిగినప్పుడు మాత్రం జంతువుని చంపుతుంది. కడుపునిండా ఆరగించిన తరవాత మిగిలిన పంజాలను సావకాశంగా శుభ్రపరుచుకొని తన మానాన పోతుంది. కాని, చిరుత అలా కాదు. దానికి అల్పబుద్ధి ఎక్కువ. దాని గుణం దురాశకు మారుపేరు. కనిపించిన ప్రతి జంతువును చీల్చి చెండాడుతుంది. ఆకలి తీరిన తరవాతకూడా జంతువుల్ని చంపడం మానదు. తుచ్ఛమైన, క్రూరమైన హీన బుద్ధితో అది జంతువుల గుండెల్లోకి తన పంజాని దోప్పించాలని ఉబలాట పడుతుంది. దీని పర్యవసానం ఏమిటో తెలుసా?'' చెప్పడం ఆపుచేసి తన కళ్లలోకి పరీక్షగా చూశాడు.

''తెలియదు గాని— త్వరగా చెప్పేడు!''

''చిరుత పంజాల ఇరుకున చిక్కుకున్న మాంసపు ముక్కల్లో పురుగులు పుడతాయి. అవి విష క్రిములు. క్రమంగా అవి చిరుత రక్తాన్ని విషపూరితం చేస్తాయి. దానితో చిరుత మతి తప్పి, వెర్రిగా ఉన్మత్తంగా పడి ఎక్కడో ఓ చోట అంతమవుతుంది.'' నాగరాజు చెప్పడం ముగించి తన వేపు సగర్వంగా చూశాడు. తనకు చిర్రెత్తుకొచ్చింది.

''ఇంతకీ నీ ఉద్దేశ్యం?''

''ఆశలు పెల్లుబుకడంలో ఆశ్చర్యం లేదు. కాని, మనిషి వాటిని అణుచుకొనేందుకు ప్రయత్నించాలి. ప్రయత్నించడమేమిటి— అణుచుకునే తీరాలి. విచ్చలవిడిగా వాటిని తీర్చుకునేందుకు ఆరాటపడితే విపరీతాలకు దారి తీస్తుంది.''

''ప్రకృతి శక్తుల ప్రేరేపణను అణుచుకోవడం ఎవరి తరమూ కాదు.''

''అది తెలివి తక్కువతనం. పొంగుతూ వచ్చే నదీ జలాలను ఆపేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నాం. ఎందుకనే మనసులో ఓ మూల మానవత్వంగాని ఉంటే, ఏదీ అసాధ్యం కాదు. సరే, ఇక ముసుగులో గుద్దులాట చాలిద్దాం. సరోజ ప్రస్తుత పరిస్థితికి న్యాయమైన కారణాలు గుర్తించు. నేడు ఆమె ఇలా తయారయేందుకు నీకుకూడా భాగం ఉందని తెలుసుకో.'' ఇది విని తను ఫక్కున నవ్వాడు.

''లేదని నే నెప్పుడూ అనలేదు.''

''కాని, నీ బాధ్యత నువ్వు సరిగ్గా నిర్వర్తించడం లేదు. నీది చాలా ఘోరమైన తప్పు. రేపు ఇదే తప్పు కోటి కంఠాలతో ఘోషిస్తూ నీ జీవితంలో నిలకడ లేకుండా చేస్తుంది.''

''ఆపరా నీ వెధవ వాగుడు! నా శాయశక్తులా చేస్తున్నాను. ఆమె ఇంకా కోలుకోకుండా ఉంటే, దానికి పూచీ నేను కాను.''

''మాటల మబ్బుతెరల్లో నిజాన్ని దాచలేవు. సరోజను కేవలం పేషెంటులాగే చూస్తున్నంత కాలమూ ఆమె కోలుకోవడం అన్నది జరగదు. ఆమె నీకు అగ్నిసాక్షిగా కట్టుకున్న భార్య అన్న నిజాన్ని మరిచినంతవరకూ నీ మంచి జరగదు.''

''నువ్వేదో భ్రమలో పడి కొట్టుమిట్టాడుతున్నావురా, నాగరాజూ! నా విధ్యుక్తధర్మం నే నెప్పుడూ సక్రమంగానే నిర్వర్తించేందుకు ప్రయత్నిస్తాను. నీ పిచ్చివాగుడుతో నా మూడ్ పాడుచేయకు.''

ఓ రోజు సరోజ తన కోసం కబురు పంపింది. అయిష్టంగా ముఖం చిట్లించి ఆమె గదిలోకి వెళ్లాడు తను. తన్ను చూసి కంట తడి పెట్టుతుం దనుకున్నాడు. 'నన్నెందుకండీ అలా దూరం చేస్తున్నారూ!' అని దీనంగా మొర పెట్టుతుం దనుకున్నాడు. తను ఎదురుచూసి

రామతీర్థ క్షేత్రం

రామతీర్థ క్షేత్రం నెల్లూరు పట్టణానికి సుమారు ఇరవై మైళ్ళ దూరంలో బంగాళాఖాతానికి దగ్గరగా తీర్థమయంగా ఉన్న పవిత్ర శివక్షేత్రం.

ఈ పుణ్య తీర్థం విఖ్యాత కొన్ని కావ్యాలలో ఉల్లేఖించి ఉండడమేగాకుండా ప్రత్యక్షమయిన మహిమా ప్రాశస్త్యాన్ని కలిగి ఉన్నది.

[illegible] ఉత్తరాన ఉన్న ధ్యాన గుహల [illegible] సంధ్యానందుని కాలంలో శివపూజా భ్రష్టం కాకుండా సాక్షాత్ శివ ప్రతిష్ఠ చేయగా, ఆ పరమేశ్వరుడే రామలింగేశ్వరుడని, ఆ గ్రామానికి రామతీర్థమని పేరు వచ్చిందని ప్రతీతి. మరికొన్ని ప్రమాణాల వల్ల పరశురామ ప్రతిష్ఠ అని తెలుస్తున్నది.

పాండవుల కాలంలో ఈ ప్రాంతం లోని వేదగిరి పై ప్రసిద్ధి చెందినది, ఈ ఆలయానికి ఉత్తర భాగాన సంక్రమించడంతో నెల్లూరు జిల్లాలో గల పెద్ద ఆలయాలలో ఇది ఒకటి అయింది.

ప్రతి సంవత్సరం చైత్ర బహుళ సప్తమి నుంచి నవరాత్రికి తొమ్మిది రోజులపాటు వైభవోపేతంగా బ్రహ్మోత్సవాలు జరుగుతాయి. సుమారు నాలుగైదు జిల్లాల నుంచి వేలాది భక్తులు దర్శనార్థం వస్తారు. ★

రచన, ఫోటో:

గండికోట ఉమామహేశ్వరరావు

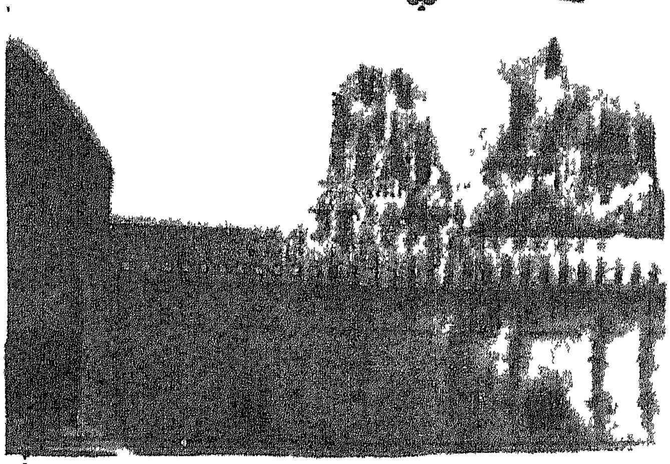

నట్టు అటువంటి దేమీ జరగలేదు. చిన్నగా నవ్వి పక్కను కూర్చుంది. తను కూర్చున్న ఆమె కళ్ళలోకి ప్రశ్నార్థకంగా చూశాడు. కుడి చేతిని తన రెండు చేతుల్లోకి తీసుకుని ప్రేమగా నిమిరిందామె.

కొద్దిసేపు తన్ను తదేకంగా చూసి, 'మీ తల వెంట్రుకలు నెరిసిపోతున్నాయి బావా!' అంది.

'నాకు తెలుసు. [illegible] ఒకటే [illegible] పోతున్నాయి. [illegible] విషయమై మాట్లాడేందుకు సందేహం ఎందుకున్నారు' అని [illegible] చూసుకున్నాడు. ఈ మాట విని ఆమె ఉలిక్కిపడ్డట్టు కుంచించుకుపోయింది. కళ్ళ నిండుగా ఉబ్బొచ్చిన నీరు తుడిచి ఆమె మెల్లగా చెప్పింది.

'ఈ జబ్బు ఇక తగ్గడం కష్టమంట. బహుశా ఎంతోకాలం నేనిలాగే మిమ్మల్ని చూసుకుంటూ ఉండలేను. నా వల్ల మీరు సుఖసంతోషాలకు దూరమవడం నేను చూడలేకపోతున్నాను.'

'అంటున్నావు?' ఆమె మాటలు తనకు తెలియకుండానే కర్కశంగా వచ్చాయి.

'మీరు మళ్ళీ పెండ్లి చేసుకోండి. మీ [illegible] నిలిచేందుకైనా మీరు [illegible] త్వరలో పెండ్లి చేసుకో [illegible] కళ్ళనుండి కన్నీరు [illegible] రక్తలేమితో [illegible], పెదవులు కూడా [illegible] వణుకుతున్నాయి. [illegible] చేయి విడిపించుకొని, గది [illegible] పోయాడు.

[illegible] బోలెడంత [illegible] మాట ప్రకారం [illegible] గారికి కళ్ళు మూసింది. సరోజ శాశ్వతంగా మంటల్లో భస్మీభూతం అయిపోతున్నప్పుడు, ఒక రోజు నాగరాజు అన్న మాటలు జ్ఞప్తికి వచ్చాయి.

'ఇప్పటి సరోజను లాంఛనికంగా మరిచి, అప్పటి సరోజను ఓ సారి కళ్ళ ముందు తెచ్చుకోరా, భూషణం! సిగ్గు దొంతర్లతో వరుసెక్కిన పసిడి బుగ్గలతో నీ పక్క ఒదిగి కూర్చున్న పెండ్లి నాటి సరోజను ఒక్క మారు జ్ఞప్తికి తెచ్చుకో! ప్రేమ పుట్టకపోయినా, కనీసం కొంతైనా సానుభూతి అయినా కలిగి, నీలో కరుడుగట్టిపోయిన కర్కశత్వాన్ని కొంచెం తగ్గిస్తుంది.'

ఆలోచనల్లోంచి తేరుకున్న నాగభూషణం పడకమీదనుంచి లేచి కూర్చున్నాడు. చెమ్మతో అతడి పైజామా అంతా తడిసి ముద్దయిపోయింది. కొద్దిసేపు అలా ఒంటిగా కళ్ళు గట్టిగా మూసుకుని కూర్చున్నాడు. నిశ్శబ్దంగా, నిర్వికారంగా ఉండేందుకు అతడు చేసిన ప్రయత్నం ఎక్కువసేపు నిలువలేదు. మృదుమధురంగా, హృదయాన్ని కదిలించే విధంగా గుడిగంటల సవ్వడులు అతడి చెవులకు లీలగా వినిపించాయి. అతడు పడుకున్న మేడ [illegible] బయట [illegible] వచ్చాడు. దేవుడు [illegible] అతడు నిశ్శబ్దంగా గమనిస్తున్నాడు. "సంహారం లేదు. గోపుర స్వామి ఆలయం నుంచే వినిపిస్తున్నాయి గుడిగంటలు!" అతడు గొణిగాడు. పెండ్లి జరిగిన కొత్తలో సరోజ తన్ను తరుచుగా ఆలయానికి తీసుకెళ్ళేది. దైవ దర్శనం చేసుకున్న తరువాత కారు షికారు వెళ్ళేందుకు తొందరపెట్టేవాడు తను.

సరోజ అంతఃకరణ ఆలయ ప్రాంగణం విడిచి కదలనిచ్చేది కాదు.

'కొద్దిసేపు ధ్వజస్తంభం దగ్గర కూర్చుని పోదామండీ' అని తన్ను అరగంట సేపయినా పక్కను కూర్చోబెట్టుకునేది.

నాగభూషణం మేడమెట్లు గబగబా దిగాడు.

"బాబుగారూ! కారు సిద్ధం చేయమంటారా?"

నౌకరు ఎదురువచ్చాడు. నాగభూషణం బదులివ్వలేదు. అతణ్ణి పక్కకు తోసి తోటలోని నడవ వొక్కటి నడుస్తూ రోడ్డుమీదకు వచ్చి, ఆలయగోపురం కనిపిస్తున్న వైపు దారి తీశాడు. [illegible] కలిసిపోతూ గుడి మెట్ల దగ్గరకు చేరుకున్నాడు. ఆలయ ప్రాంగణం ప్రశాంతంగా, త్యాగమూర్తి పవిత్ర హృదయంలా కనిపించింది. గుడిగంటలు తన్ను త్వరగా రమ్మన్నట్టు మరింత జోరుగా మోగుతున్నాయి. అతడు గుడి మెట్లమీద పాదం మోపాడు. గొల్లున ఎవరో నవ్వినట్లనిపించి అతడు తల పక్కకు తిప్పి చూశాడు. కొద్ది దూరంలో చీకటిలో తన్ను చూసి ఒక మానవాకారం బిగ్గరగా గుక్క తిప్పుకోకుండా నవ్వుతోంది.

"ఎవరది?" నాగభూషణం అరిచాడు.

మసగ్గా కనిపిస్తున్న ఆ మానవాకృతి జవాబివ్వకుండానే నవ్వుతోంది. అబ్బ! ఏమిటా నవ్వు? చెవుల్ని చీల్చేస్తోంది. గుడి మెట్టు మీద మోపిన పాదాన్ని తీసి, అటువైపు రెండడుగులు వేసి, అతడు కళ్ళు చిట్లించి చూశాడు.

"నువ్వా, నాగరాజా!" కంపించే స్వరంతో నాగభూషణం అడిగాడు. అప్పుడే చూస్తున్నట్టు, ఆ మానవాకృతి మౌనంగా తల ఊపింది. పలకరిస్తే చూడమని చెయ్యి చూపాడు నాగరాజు. నాగభూషణం అటువైపు చూపు సారించాడు. ధవళ వస్త్రాలలో ఒక స్త్రీ ఆకారం కనిపించి అతడు తొందరగా నడిచాడు. నాగరాజులా ఆ స్త్రీ నవ్వడం లేదు. నిర్లిప్తంగా, ముభావంగా చేతులు కట్టుకొని నిలుచుంది.

"నువ్వా, సరూ!" నాగభూషణం నిలువెల్లా వణుకుతున్నాడు. ఆమె అవునన లేదు, కాదనలేదు. తన్ని కన్నార్పకుండా చూస్తూ, కొంచెం కొంచెంగా వెనక్కి తగ్గుతూ వెళ్ళిపోయింది.

"సరోజా! ఎక్కడికి వెళుతున్నావు? మా నాన్నగారి ఆస్తిపాస్తులు కొంచెం కూడా చెక్కుచెదరకుండా అలాగా ఉన్నాయి. ఇప్పుడు తీసుకుపో! నా దుస్థితికి, నీ దుస్థితికి కారణమైన ఈ భోగభాగ్యాల్ని నా నుండి తీసుకుపో!" నాగభూషణం ఎలుగెత్తి అరిచాడు. గుండెల్ని చీలుస్తూ, వెనకనుంచి గొల్లుమని నవ్వు మళ్ళీ వినిపించింది.

"నాగరాజా! నీకు వెర్రిగాని పట్టిందా? ఎందుకురా ఆ నవ్వు!" ఈ సారి నాగభూషణం కసిగా అరిచాడు. నవ్వు ఆగిపోయింది. నాగభూషణం రెండు భుజాల్ని పట్టుకొని ఇద్దరు మనుషులు అతని ఇంటివైపు నడిపిస్తున్నారు.

"ఇప్పుడేమయింది? నన్నెందుకు లాక్కెళుతున్నారు? వదలండి." నాగభూషణం విడిపించుకునేందుకు ప్రయత్నించాడు.

"మీరు ఈ వేళ కొంచెం ఎక్కువగా పుచ్చుకున్నారు, సార్! గుడికి వస్తే వారందరూ మిమ్మల్ని చూసి భయపడి [illegible] బాగుండదండి!"

నాగభూషణం తల నిర్లిప్తంగా ముందుకు వాలిపోయింది. అతడి శరీరం ఎంతో పట్టుకున్నా ఒద్దికగా చేతుల్లోంచి విడిపించుకొని కుప్పలా కూలి పోయింది. ★